

DE ROTTERDAMSCH E TANDHEELK. VEREENIGING
GEDURENDE DE JAREN 1910—1918.

Gaarne voldoe ik aan het verzoek van het Bestuur van bovengenoemde vereeniging, een en ander te vertellen omtrent de lotgevallen der R. T. V. gedurende de jaren, volgende op het vertrek van collega C. H. Witthaus.

Dat het heengaan van C. H. Witthaus een groot verlies was voor de vereeniging, behoeft geen betoog, en de R. T. V. trachtte, door hem tot Eere-Voorzitter te benoemen, althans eenigszins uiting te geven aan haar groote waardeering, niet alleen voor hetgeen hij deed om de verstandhouding tusschen de collega's te verbeteren, doch ook voor zijn pionierswerk inzake de verspreiding van goede begrippen omtrent mondverzorging.

Sinds 1905 was Joh. Stark Gzn. voorzitter, en behalve de feiten in het artikel van C. Witthaus genoemd (verzoek aan den Gemeenteraad om onderzoek naar den toestand der gebitten van schoolkinderen, prijsvraag kauwdrukmeter) is uit deze periode nog vermeldenswaard de 9e Jaarvergadering op 8, 9 en 10 Januari 1910, waarop behalve eenige voordrachten van landgenooten, demonstraties van Dr. Guido Fischer en Otto Riechelmann gehouden werden, en die door vele collega's uit den lande werden bijgewoond.

Dat bij Stark de leiding van het feestelijk gedeelte dier vergadering eveneens in goede handen was, zullen allen, die tegenwoordig waren, zich zeker herinneren.

In den loop van 1910 vertrok Stark naar Indië en zoo verloor in één jaar tijds de vereeniging twee harer oprichters en zeer actieve leden.

In het bestuur, waarvan Mevrouw Muntendam en J. H. Muntendam deel uitmaakten, werden in Jan. 1911 G. L. B. Themann, Joh. J. Griffijn en H. Huisinga gekozen.

De werkzaamheden op de kliniek werden nog steeds belangeloos door de leden verricht. Echter werd voor velen dit werk op

den duur te bezwaarlijk en daar men toch prijs stelde op het voortbestaan der kliniek, werd naar de hulp van een collega uitgezien.

Collega H. Huisinga werd bereid gevonden dagelijks eenige uren beschikbaar te stellen, om het werk, dat den leden teveel werd, te verrichten en daarbij hielden de leden hun verplichte kliniekbeurten.

De toestand duurde van 1909—1911, toen Huisinga zich niet meer beschikbaar kon stellen en men voor dezelfde moeilijkheden stond als eenige jaren tevoren.

Themann wist alle bezwaren op te lossen, door op zich te nemen, de kliniek voor eigen rekening te exploiteeren; de leden werden toen van hun verplichting ontslagen, twee uur per week aan de kliniek werkzaam te zijn.

In 1914 werd het ledental met één vermeerderd door toetreding van Krijn Verhoeven.

Op den duur werden de werkzaamheden op de kliniek voor één tandarts buiten zijn praktijken te omvangrijk en in 1915 werden H. Huisinga en eenige enthousiaste jongeren (de Heer en Mevrouw Backer Dirks in 1915 lid geworden) bereid gevonden een handje te helpen.

De jaarverslagen wijzen uit, dat deze hulp een zeer krachtadige was.

Een jaar later kwamen de heeren L. A. Henry en A. J. M. Oidtmann de gelederen versterken en wijdden eveneens hun krachten aan de kliniek.

Een verlies had de R. T. V. in deze periode te boeken door het overlijden in 1915 van A. J. A. Scholten, een der oprichters der R. T. V. in wien we een joviaal man met zeer collegiale opvattingen moesten missen.

Behalve het beheeren der kliniek werd in deze jaren weinig door de vereeniging gedaan, totdat in December 1916 Leopold Frank een voordracht hield: „Wat hebben we aan de R. T. V.” en daarmede de leden eens wakker schudde.

De inhoud van deze voordracht is voor de geschiedenis der R. T. V. belangrijk genoeg, er een en ander uit weer te geven.

Allereerst bespreekt Frank

I. het *verleden* der Vereeniging, de oprichting, werk van C. Witthaus, die niet alleen collegiale omgang en professionele ontwikkeling beoogt, maar vooral maatregelen beraamt voor het brengen van tandheekkundige hulp aan de groote massa.

Daartoe moet dienen de kliniek, dit in de eerste plaats; ver-

der werd door verspreiding van brochures en schoolplaat propaganda gemaakt, er werden lezingen met lantaarnplaatjes gehouden en de eerste bescheiden stappen gewaagd, die uiteindelijk naar schooltandverzorging moesten leiden.

II. het *heden* (we leefden December 1916).

Hoe komt het, vroeg Frank, dat in ons land het voorbeeld van

Het pand Aert van Nesstraat 93, waar de in 1901 opgerichte kliniek der R. T. V. voor het eerst gevestigd werd.

Rotterdam geen navolging heeft gevonden, in tegenstelling met Duitschland, waar schooltandklinieken uit den grond vlogen?

De oorzaak van het laatste zoekt hij in het feit, dat men in Duitschland de noodzakelijkheid inzag niet alleen van volks-

ontwikkeling, doch tevens die van lichaamsontwikkeling: van verhooging der volksweerbaarheid.

De beoefening van wetenschap, techniek, mercantilisme en intellectualisme werd tot uiterste consequentie opgevoerd. Het toonde zich het land der „Organisation”.

In dit kader past het militarisme en de sport, de laatste moest rationeel gepaard gaan met hygiënische maatregelen, waaronder ook het onderhoud van het gebit te rangschikken valt.

In ons land bestond die drang tot volksweerbaarheid niet en in vele opzichten kwamen we dan ook achteraan, toen de groote mogendheden een offensieve houding aannamen.

Hoe kwamen we te Rotterdam dan zoo praematuur aan een volksstandkliniek?

Gedenk den oprichter, een ras-echte Germaan, die onbewust, het mag erkend, bij zijn bewust streven het zuivere doel: de tandverzorging van de groote menigte voor oogen had, maar die met de stelselmatige invoering gelijken tred wilde houden met den vooruitgang in zijn vaderland.

Vandaar, dat het Rotterdamsche voorbeeld gedoemd was op zichzelf te blijven staan, omdat de toestanden in ons land nog niet rijp waren.

Het voorbeeld der Rotterdamsche kliniek is tot heden onvruchtbaar geweest bij het organiseeren van den tandheelkundigen dienst in den lande.

Dit feit is geen reden, de goede kanten van het bestaan der Vereeniging en der kliniek niet te waardeeren.

III. Nu blijft nog de vraag: wat zullen we in de toekomst aan de R. T. V. hebben?

In de wereldgeschiedenis zagen we steeds een machtsverschuiving, en in de naaste toekomst zal het de masa zijn, die het heft in handen neemt en uit natuurdrang naar macht zal streven.

Het volk zal zijn aandeel nemen in datgene, wat men de vooruitgang der wereld noemt.

Als het militarisme als verouderde machtsuiging veroordeeld is te verdwijnen, zal daarvoor iets anders in de plaats moeten komen. Iets wat er bij het volk beter ingaat. Toch zal het volk weerbaar moeten zijn om een plaats te behouden.

In dit verband wijst Frank op de padvinderij, op het feit, dat de Nederl. Vereeniging tot bevordering der Athletiek uit de staatskas gesubsidieerd wordt.

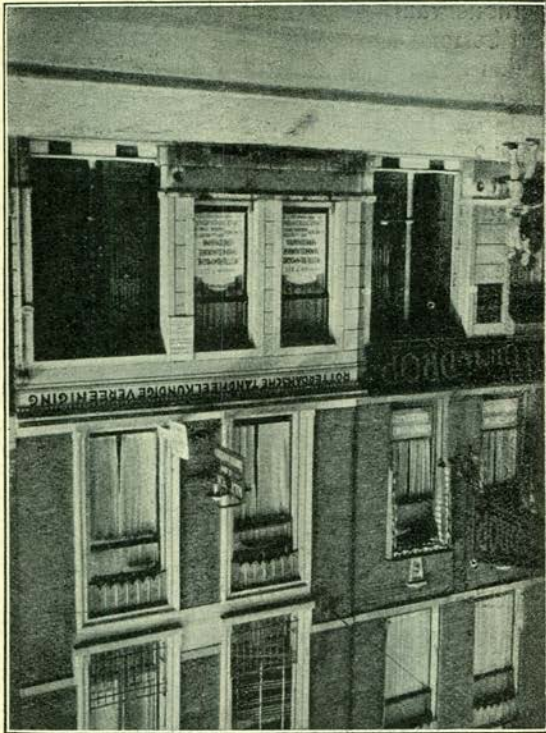
De overheid, groote werkgevers enz. zien graag lichamelijke ontwikkeling van de jeugd.

Zoo zal het volk ook tot de tandverzorging moeten komen. Wij hebben daarbij een taak te vervullen en wel die van por- ders op eigen bodem.

Onze taak zal zwaar zijn, „omdat in ons land lang en diep gesnurkt wordt”.

Nu het oogenblik gekomen is, dat de kliniek een ander huis

Het pand Aert van Nesstraat 119 (vroeger nummer 115) in het najaar 1917 door de R. T. V. betrokken en sinds dien datum nog steeds in gebruik. Thans de z.g. 1ste kliniek der R. T. V.

moet zoeken, moeten we stichten een modern ingericht tandheel- kundige polikliniek, die met de voorhanden jonge werkkrachten een zelfstandig bestaan kan leiden, onafhankelijk van overheid, ziekenfonds of vakvereniging.

Er moet van de inrichting als zoodanig suggestie uitgaan.

Betreffende de toetreding tot het lidmaatschap der R. T. V.

sprak hij den wensch uit, deze voor de jonge collega's gemakkelijker te maken dan tot nu toe het geval was.

Het onmiddellijke gevolg van deze voordracht was, dat de meeste leden met veel lust en ijver medewerkten om tot een goede oplossing te geraken, welke het voortbestaan der kliniek zou verzekeren.

Veel werd vergaderd en beraadslaagd; het resultaat was aankoop van het pand Aert van Nessesstraat 119, waarvan het benedenhuis voor polikliniek zou worden ingericht en het bovenhuis zou worden verhuurd.

De commissie, aanvankelijk als rapport-commissie ingesteld en later met de uitvoering belast, bestaande uit het bestuur (Themmann, Griffijn, Husinga) met de leden: Frank en Oidtmann, mocht bij haar plannen alle steun van de Vereeniging ondervinden, zoodat, op twee der leden na, allen zich opgaven om borg te blijven voor het vrij aanzienlijke bedrag, dat voor den aankoop van het pand en de inrichting der kliniek vereischt werd.

De groote veranderingen, die in dit pand aangebracht moesten worden, vereischten veel tijd en daar het pand Aert van Nessesstraat 93 den 1en Mei 1917 verlaten moest worden, verhuisde de kliniek tijdelijk naar de overzijde hoek Nadorststraat, waar een winkelhuis met opkamertje een, weliswaar primitief, onderdak aan de werkende leden verschafte.

Eenige maanden moest in deze weinig gemakken biedende omgeving gewerkt worden.

De Octobervergadering 1917 kon in het nieuwe gebouw gehouden worden en daarmee werd de nieuwe kliniek officieus geopend.

Een tweede uitvloeisel van de voordracht van Frank was, dat men meer dan ooit gevoelde, dat het voeren van propaganda een der voornaamste plichten van den tandarts is.

Een propaganda-commissie, bestaande uit Leopold Frank, Mevrouw M. Muntendam en Joh. J. Griffijn werd ingesteld en kwam met een programma.

Ze geeft aan, op welke manier ze denkt de aandacht van medici en groote werkgevers op onze kliniek te vestigen, wil wandkaarten met korte, kernachtige spreuken en de brochures in grooten getale verspreiden en oppert het plan een reizende tentoonstelling samen te stellen.

Dit denkbeeld was van Frank, die met zijn buitengewoon scherp geest het geheele organisatieplan ontvouwde en er zijn menschen warm voor wist te maken.

Zoo was het ook zijn denkbeeld, de nieuwe kliniek officieel te

openen, en dit geschiedde 7 Januari 1918 in een zaal van het groote ziekenhuis Coolsingel, waar de voorzitter G. L. B. Themann een rede uitsprak, waarin hij wees op het werk, dat op de kliniek gedaan is, het gebrek aan waardeering, zoowel van overheid als van publiek, hetgeen voor de R. T. V. geen aanleiding mocht worden te verslappen.

Met goeden moed zal verder gewerkt worden.

De voormalige groentewinkel Aert. v. Nesstraat 84 hoek Nadorststraat, waar de Werkende Leden in 1917 gedurende eenige maanden de tandheelkunde beoefenden.

De in 1921 overleden volijverige vóórman der Ned. Vereen. tot Bestrijding v. h. Tandbederf, Dr. C. van der Hoeven, den Haag, hield daarna een lezing over de mogelijkheid van het invoeren van een goede mond- en tandverzorging voor het volk, een pleidooi voor de schooltandverzorging.

Deze bijeenkomst werd bijgewoond door gemeenteraadsleden, medische en onderwijs-autoriteiten, afgevaardigden van tandheelkundige verenigingen, ziekenfondsdirecties, vele belangstellende collega's en stadgenooten en uitgebreide verslagen in de dagbladen vestigden in ruimen kring de aandacht op de kliniek en vooral op het doel, dat zij beoogt

Op de jaarvergadering, 18 Jan. 1918 gehouden, traden G. L. B. Themann en Joh. J. Griffijn als bestuursleden af en werden vervangen door Leopold Frank en J. J. Backer Dirks, terwijl H. Huisinga zijn functie als penningmeester behield.

Gedurende het laatste jaar van het door mij beschreven tijdvak was veel en hard gewerkt en bij het beraadslagen kostte het dikwijls moeite tot overeenstemming te geraken, doch dank zij de goede verstandhouding der collega's was het een genoeg een taak in deze Vereeniging te vervullen.

Ik zou niet volledig zijn, als ik niet verklapte, dat elke jaarvergadering en spontaan wel eens een maandvergadering besloten werd met een gezellig samenzijn.

JOH. J. GRIFFIJN.